

‘Sylvana Simons heeft veel meer vrijheid dan ik’

Met Femmes For Freedom vecht Shirin Musa voor de seksuele vrijheden van moslimvrouwen. Het leverde haar niet alleen maar bewondering op. Gesprek over negatieve én positieve emancipatie. ‘Kinderen met een hoofddoek worden nu ook uitgenodigd op verjaardagsfeestjes.’

De in salafistische kringen weinig populaire Shirin Musa is net terug van een pelgrimstocht in Irak. Daar duwde de voorvrouw van ngo Femmes For Freedom (FFF) samen met haar broer haar ouders voort — beiden zitten in een rolstoel. ‘Ze straalden van geluk.’

Hier in de statige Haagse wijk Benoordenhout lijken de culturele spanningen in het Midden-Oosten ver weg, maar schijn bedriegt. Het kantoor van Femmes For Freedom is namelijk het hoofdkwartier van het gevecht tegen vrouwenonderdrukking.

De eerste grote triomf was er in 2012. Toen werd het begrip ‘huwelijksgevangenschap’ in de wet opgenomen. Voorheen konden mannen hun vrouwen dwingen om volgens het islamitisch recht getrouwd te blijven. De man kan dan gewoon hertrouwen, maar een vrouw met een nieuwe partner wordt door haar gemeenschap en in het land van oorsprong als overspelig gezien, waar zware straffen op kunnen staan. Musa (1977) was hier zelf ook slachtoffer van geweest.

In 2019 deed FFF aangifte tegen een docent van de beruchte Haagse As-Soennah-moskee. Hij had de genitale verminking van vrouwen aanbevolen. Er kwam een rechtszaak van, en weer won Musa.

V Jullie hebben al aardig wat successen behaald vanuit dit kantoor.

‘Absoluut. Ik moest echt huilen toen de rechter de uitspraak voorlas: “Het recht van de moslimvrouw om beschermd te worden tegen geweld en discriminatie weegt zwaarder dan het recht op vrijheid van meningsuiting en godsdienst van de man.” De docent kreeg een taakstraf van tachtig uur. Niet veel, maar hij is veroordeeld.’

V Zal zo’n meneer tijdens het schoffelen denken: dit had ik inderdaad niet moeten zeggen?
‘Nee, want hij denkt echt zo over vrouwenbesnijdenis.’

Achtergrond gesprekken

Serie over racisme en discriminatie in Nederland. De interviews worden ook gebundeld. Eind maart te koop bij uitgeverij De Kring: ‘De voorhoede — vrijpostige gesprekken met rolmodellen van kleur over discriminatie en integratie’. De interviews zijn geactualiseerd en waar wenselijk (fors) uitgebreid. Zo ook dit interview met Shirin Musa.

Hoe gaat het met de integratie en emancipatie van moslimvrouwen in Nederland? Weinigen hebben daar zo goed zicht op als Shirin Musa. Haar levensverhaal is er een van non-stop luctor et emergo. In 1978 namen haar ouders haar als baby mee vanuit de Pakistaanse stad Quetta naar Nederland — Musa heeft twee broers en vier zussen. Haar vader was in Pakistan leraar geweest, in Nederland werkte hij als pijpfitter, daarna hadden hij en zijn vrouw een winkel.

Musa ging rechten studeren in Rotterdam. In die periode ontmoette ze een Pakistaan, met wie ze halsoverkop trouwde — haar opleiding brak ze af. Het huwelijk leverde Musa veel fysieke en geestelijke pijn op. Toen hij zijn verblijfsvergunning eenmaal binnen had, wilde haar man wel dat ze uit elkaar gingen, maar alleen voor de Nederlandse wet. Musa startte een kort geding en werd in 2010 in het gelijk gesteld: voor het eerst legde de rechter dwangsommen op voor elke dag dat de man weigerde islamitisch te scheiden. Het inspireerde Musa om een jaar later de stichting Femmes For Freedom op te richten.

Roerige jaren volgden. Ze werd verketterd omdat ze met ‘rechts’ zou heulen — Leefbaar Rotterdam steunde een postercampagne en

Shirin Musa: ‘Veel moslimvrouwen hebben geen eigen bankrekening en geen eigen bankpas.’ FOTO’S: LEROY SANKES VOOR HET FD

GeenStijl organiseerde een crowdfunding voor een aangiftetraject van FFF. Ze maakte mee hoe subsidiegevers werden bewerkt om haar geen geld meer te verstrekken. Ze werd vervolgd wegens smaad en daarna gerehabiliteerd. Ze zat een tijdlang dicht tegen een burn-out aan. Maar zij en Femmes For Freedom hebben alle stormen doorstaan, constateert Musa trots.

V Er zitten nakomelingen van vluchtelingen en gastarbeiders in het kabinet. Een teken dat het goed gaat met de multiculturele samenleving?
‘Ja. Het aantal meisjes met een islamitische achtergrond dat afstudeert aan hogescholen en universiteiten neemt ook alleen maar toe. Ze werken nu ook vaker. In mijn tijd kon je geen baantje bij Albert Heijn krijgen met een hoofddoek. Ik werd ook nooit uitgenodigd op verjaardagsfeestjes, omdat ik een “vieze moslim” was. Bij mijn jongere zusjes ging dat al beter, en bij de nieuwe generaties helemaal. Er is dus meer acceptatie van moslims.’

V Gaan er ook dingen niet goed?
‘Helaas. Bijvoorbeeld het aanbevelen van genitale verminking in gemeenschappen waar dat nooit eerder heeft plaatsgevonden, zoals de Marokkaanse en de Syrische. Femmes For Freedom eist nu dat gemeenten het verbod op dat soort praktijken ook echt gaan handhaven. Er lopen

‘Ik word er een beetje moe van dat iedereen de hoofddoek gebruikt voor eigen politiek gewin, zowel links als rechts’

twee rechtszaken. Moslimvrouwen zijn ook het minst vaak economisch zelfstandig. Velen hebben geen eigen bankrekening en geen eigen bankpas. Het tegengaan van economische onderdrukking is een nieuw speerpunt van FFF.’

V Een nimmer eindigende discussie is die over de vraag of de hoofddoek een symbool van vrouwenonderdrukking is.
Musa zucht diep. ‘Ik word er een beetje moe van dat iedereen de hoofddoek gebruikt voor eigen politiek gewin, zowel links als rechts. Er kan sprake zijn van dwang, maar dat is niet altijd zo. De discussie over de hoofddoek in Nederland leidt af van veel belangrijkere zaken met betrekking tot de emancipatie van moslimvrouwen.’

V Herken ik een vrouw die gebukt gaat onder dwang — tot huwelijksgevangenschap aan toe?
‘Nee. Ik ben het ook geweest.’

V Ook een onderwerp dat in deze serie al eens is langsgekomen: hoofddoeken bij de politie.
‘Zelf heb ik ook ooit bij de politie gesolliciteerd. Ik haalde alle tests behalve de fysieke, dus dat werd hem niet, maar ik wilde mijn hoofddoek ervoor afdoen. Want, vond ik, er is een goede reden dat politiemensen en rechters geen religieuze symbolen mogen dragen: uniform en toga moeten neutraliteit uitstralen.’

V U zegt: ‘vond’.
‘Nu ik een paar jaar verder ben en veel met de jonge meiden hier op kantoor heb gediscussieerd, ben ik wat milder in mijn opvattingen geworden. Zij zeggen: “De hoofddoek is maatschappelijk geaccepteerd.” Meer in elk geval dan een keppel, dat denk ik ook, maar die keppel moet je dan óók toelaten. Dus dan antwoord ik: wat denk je dat er gebeurt als in de Schilderswijk een groep agenten met keppels uit een busje springt?’

➔ **Vervolg op pagina 25**

Shirin Musa: 'Met "islamofobie" sla je al snel elke inhoudelijke kritiek dood.'

← **Vervolg van pagina 21**

V U hebt duidelijk uw vermoedens.

'Dan breekt de pleuris uit. In Engeland dragen Sikh-politiemannen tulbanden; als zoiets niet mag, sluit je mensen uit, zeggen die meiden dan. Ze zijn daar heel woke in. Maar dan begin ik over de KLM. Je weet dat je daar blauw moet dragen. Als je dan zegt: ik ben principieel voor rood, houdt het op. Sommige dingen weet je van tevoren. Maar dit is mijn persoonlijke mening en niet die van Femmes For Freedom.'

Haar blik verhardt zich. 'Ik wil ook niet van een rechter weten wat hij of zij gelooft. Stel dat ik als rechter aan een salafistische verdachte vertel dat ik uit een sjiitische familie kom (salafisten zijn soennieten, die in het Midden-Oosten strijden tegen sjiieten, red.) Dat werkt niet. Maar ik kan me voorstellen dat moslimmeiden die enorm hechten aan hun hoofddoek zich uitgesloten voelen als ze geen rechter kunnen worden.'

V Hoeveel moeilijker is het om überhaupt een baan te vinden met een hoofddoek?
'Je moet echt harder werken, jezelf meer bewijzen.'

V GroenLinks heeft sinds maart 2021 als eerste partij een Tweede Kamerlid met een hoofddoek: Kauthar Bouchallikht. Ze kreeg veel kritiek nadat een journalist had ontdekt dat ze vicevoorzitter is geweest van moslimjongerenbeweging Femyso. Femyso zou gelieerd zou zijn aan de Moslimbroederschap.

Opnieuw een zucht. 'Eerst dacht ik: hé, wat leuk dat GroenLinks een groene moslim met hoofddoek op nummer negen durft te zetten, een rolmodel. Tot er allerlei dingen naar boven kwamen waar ook ik mijn bedenkingen bij heb. Toen dacht ik: dit is juist heel schadelijk. Het draagt juist bij aan een negatieve beeldvorming van vrouwen met een hoofddoek.'

'Interessant: Bouchallikhts medestanders noemden de kritiek islamofobie en zeiden dat het om haar hoofddoek ging. Maar zelfs de rechtse pers had het puur over haar trackrecord bij Femyso. Heel kwalijk dat haar medestanders er dan islamofobie en zelfs racisme van maken.'

'Eerst was ik blij met Kauthar Bouchallikht van GroenLinks. Maar ze draagt juist bij aan negatieve beeldvorming'

Cv Shirin Musa

1977 Geboren in Quetta, Pakistan

1978 Komt naar Nederland

1995-1996 Penningmeester scholierenactiecomité Laks

1997 Vwo (staatsexamen)

1998 Rechten, Erasmus Universiteit Rotterdam (niet afgemaakt)

2007-2013 Coördinator buitenlandfaculteit Bouwkunde, TU Delft

2010 Oprichter Femmes For Freedom (vanaf 2013 directeur)

Zo sla je elke inhoudelijke kritiek dood.'

Minstens zoveel aandacht als Musa's overwinning op As-Soennah kreeg twee jaar eerder, in 2018, een campagne in Rotterdam. Musa liet toen posters met zoenende stelletjes van diverse afkomst ophangen. Ook van een gehooftdoekte moslima met een Jood-met-keppel. Boodschap: 'In Nederland kies je je partner zelf'. Sylvana Simons noemde de campagne 'aanmatigend' en de afzender 'dubieus', want de wethouder die hem had goedgekeurd was van Leefbaar Rotterdam.

In haar kantoor pakt Musa een poster en wijst op de paarse letters onderaan. 'Staat hier Leefbaar Rotterdam? Nee, er staat Gemeente Rotterdam. Het hele college van B&W was voor.'

V Tussen u en Bij1 kwam het niet meer goed.

'Nee. Toen Simons net in de Tweede Kamer zat, steunde ze meteen een motie van Geert Wilders. Dat mag dus kennelijk wel? Simons en Anja Meulenbelt (een ander bekend gezicht van Bij1, red.) moeten beseffen dat zij veel meer mogen en kunnen dan vrouwen met mijn uiterlijk. Simons en Meulenbelt hoeven niet voor hun seksuele rechten en vrijheden te vechten.'

'Mama Cash, een feministisch fonds, beëindigde onze funding door de campagne die Bij1 voor en achter de schermen tegen ons voerde. Jammer dat een partij die zich inclusief noemt zich keert tegen een vrouwenorganisatie die succesvol voor dezelfde doelgroep vecht als die van Bij1. Wij hebben op het gebied van wet- en regelgeving veel meer bereikt dan Bij1.'